

## ऐतिहासिक पत्रस्तम्भ

श्री ६ प्राइमिनिटर

१

श्री लेटर

३

श्री रंफल

२

श्री राजदल

४

अजि— — — — —  
उप्रान्त गरिप्रवर जेष्ट वदि ११ रोज ७ मा हजुरवाट पठाइ-  
बवसनुभयको सिध्यापत्र ये वदि १४ रोज ३ मा आइपुगी  
हरफ हरफ पढी सिर चडायां औ ११ साहेव जेष्ट वदि  
१३ रोज २ का दिन वांगलदेषि कुच गरिववसी रसुवामा  
राज गरिववसनुभयो औ पाहाटि पृथ्याका रसदहरुको सबै  
विस्तार मैले पादां तिमिले वेस्तरहसंग मिहिनत गन्याका  
रह्याछौ स्यावास भन्या मजि भयो षुसि भववसी मलाई  
सर्व कुराको सिध्या ववसी रसुवादेषि कुच गरिववसी जेष्ट  
वदि १४ रोज ३ का दिन लुकुवा भन्या जगामा मुकाम  
हुन्याछ रसद वोकन्या कारावा कुरालाई आजसम्म जो  
बोकायौ अब उप्रान्त कारा नलाउनु ज्याला दि वोकाउनु  
भन्या मजि भयो औ कुगावाट कम्पाण्डर कर्णेल सनकसि  
षत्री पनि रसुवामा आइ ११ का हजुरमा दसेन गर्नुभयो  
निज कर्णेललाई मजि भयाको तिमिले र प्रोहित मेजर  
कप्तान दलजित विष्ट वसि रसद पुन्याउन्या काम गन्या  
भन्या अति सिध्या ववसी पाउलागीववसनुभयो अवर अति  
सिध्यावमोजिम हामीहरु तीने जना वसि याहांको रसद  
चलाउन्या काम बुद्धि वगैतले भेट्टायासम्म भरमगदूर गरि  
काम गन्याछौ औ २३ पल्टन २ पाउ रषवारि भै  
४ पल्टन रसद चलाउनलाई थामी ववसनुभयो पैले  
सर्व रसद वोकन्या पल्टनलाई ल्यैजान्छु भन्या मजि भयो  
पछि र रसदले अडकाउ होला भन्या वेहोराले अरु सबै  
थामिववसनुभयो २ पल्टन ल्यैज्याइववसनुभयो औ लडाइको  
षवर यथास्थित छ भोदया लस्कर सैरवलंगुरमा द्वि हजार

पन्चिस सय छ भन्या हात्रा चिवाले बुकि आया भन्या  
षवर छ = — — — — —

श्री प्रोहित चतुर्भुजदत्त अर्ज्यासको कोटि २ चतुर्वेदोक्त  
शुभ आसीर्वाद सहस्र शुभम् — — — — —

- 1 -

अजि— — — — —

उप्रान्त वैसाष सुदि १४ रोज ३ मा लेषि पठाइववसनुभयाको  
अति सिध्यापत्र जेष्ट वदि २ रोज ५ मा आइपुग्यो हरप  
हरप हेरि सिर चह्यायां कुगा किल्लामा अघि टिगरिवाट  
आउन्या फौजसंग कोहि रति मिली लडाइ पनि गन्याछन्  
कोहि रति निस्की वन परयाका रह्याछन् तेस्ति विचारमा  
हामीवाट किल्ला मन्यो र चारौतर्फ ठोकामा पहरा राषि  
जो तेस किल्लाभित्र भयाको नुन अन्न पानी कसैलाई बाहिर  
निकालन नदिनु ल्याइ एक ठाउँमा जमा गरि राषनु भनी  
अह्नाइदिदा कह सत्तु केराउ नुन गरि कसैका घरमा १०  
कसैका घरमा २० कसैका ४० कसैका ६० ८९ मुरिसम्म  
पनि रहेछ जमा गरि एक ठाउँमा राष्याको छ जो घ्याङ्क  
गुम्बामा रहन्या लामाहरु र निस्कनु नसकन्या बुढाबुढि  
किल्लैभित्र वस्याका रह्याछन् इन्को अन्नगानि भाडावर्तन  
इनैलाई थामिदिथां अरु दुस्मनसित मिलि हामिसित लडन्या  
र भागी वनमा जान्याहरुका षालसा रह्याका घरको उनले

छोडिगयाका भाडावतैन अन्न नुन पुराना दोचा वषु हात  
हतिवार जमा गरिराख्याको छ ति फौजमा मिसि भागि  
जान्या र अधिवाट भागि जान्या रैतिहरूलाई मैले हामीलाई  
मान्छौ भन्या तत्रो ज्यू धन केहि हुन्याछैन भन्या दम  
दिलासाको बेहोरा लेषि भोट्या अक्षरको चिठी पठाइदिदा  
कोही सामेल हुन आएनन् अव र तिमिलाई मान्छौ किल्ला  
गुल्जार गछौं भनि १।२ घर आउन लागिह्याछन्  
तिन्हैरुको मालताल जो आउन्याहरूको फिर्ता गरि दिन्या हो  
कि नदिन्या हो हजुरबाट जस्तो मजि भै आउछ सोमाफिक-  
संग राषन्या काम गरुला औ हजुरबाट पठाइवकनुभयाको  
लमछट वन्दुक २ र तैस्को षर्षजाना सबै ली हवलदार  
असमान षत्रि र सिपाहि वलविर थापा हिजो यहाँ आइ-  
पुग्या बहुत विस्तार कहाँतक विन्ति चढाइपठाउ लेषदामा  
तलमाथि पन्याको छेमा राषिवक याजाला विज्ञ चरणकमलेषु  
किम् अधिकम्— — — — —

श्री मद्राजकुमार कुमारात्मज श्री जनरल जगत्संसेर  
जंग कुवर राणाजिको कोटि कोटि साष्टांग दण्डवत्  
सेवा सहस्रम्

इति संवत् १९१२ साल मिति जेष्ठ वदि ३ रोज ६ मुकाम  
कुगा किल्ला शुभम् — — — — —

—|—

श्री भाइ जनरल जगतसंसेर जंग कुवर राणाजी श्री इश्वर  
१ २

अजि — — — — —

उप्रांत हजुरका गाथ सदा भेम कृसज मंगल भै स्थिर रहनु-  
भया मेरो प्रतिपाल उद्धार होला वैसाष सुदि १२ रोज ७  
लेषिवकस्याको सिक्षयापत्र जेष्ठ वदि २ रोज ५ मा दाषील  
भै हरफ हरफ पडि सिर चढायां आगे केरुडबाट कुगामा  
चढाइ गर्न जादा किल्लादेषि बढाइ कोस वोढो गुंटा भन्या  
घाटि पर्ने गयाको विकट जग्गा रहेछ तेस ठाउमा वैसाष  
वदि ३० रोज २ का दिन द घडि वाकीदेषि लडाइ हुँदा  
हुस्मनको हात माथि हात्रो हात मनि पर्ने जादा फौज बढाइ  
सैजानि नहुदा थामि लडाइ गर्दै थियाँ पछि वाटो पैलाइ तिन

मुष भै हात्रो फौजले हल्ला गरि जाइलागि वैसाष सुदि ८  
का दिन गुंटा भन्याको फत्ते भयो दुस्मनका सिपाहि डेरै  
परि हातहतिवार पनि डेरै हात लाग्याछन् हात्रो फौजमा  
भन्या कसैलाई केहि भयेनन् भनि फत्तेनामाको षवर\*\*\*\*१  
.. बाट लेषी आउदा फत्तेनामाको २१ तोप बढाइ भयो  
ताहा पनि २१ तोपको बढाइ गर भनि लेषिवकस्याका अर्थ  
गुंटा भन्ने घाटि विकट जग्गा दषल भगापछि हजुरका इक-  
वालले कुगा किल्ला पनि आजम्म सर भयो हो .. १ ले  
पनि बहुते मिहिनत गरेछन् .. २ .. का कृपाले यत्रा यत्रा  
काममा हजुरको यरादा बराबर पुग्दै जादा मजह षुसि भै  
मजिवमोजिम फत्तेनामाको तोपका २१ फेर सलामि दिया  
लेषदामाको कमवेस माफ फमायेजाला विज्ञेषु किमधिकम्  
इति संवत् १९१२ साल मिति जेष्ठ वदि ३ रोज ६ मुकाम  
तान्सेन शुभम् — — — — —

इत श्री वद्विनरसिंह कुवर राणाजीको कोटि कोटि  
साष्टांग दंडवत् सेवा सत्त सहस्रम् शुभम् -

—|—

अजि — — — — —

उप्रांत गरिप्रवर कार्तिक वदि १४ रोज ४ का दिन ह्लासा  
आइपुगि पोताला लामा अम्वा चार काजिहरूसंग भेट  
गरिसकि कप्तान चन्द्रमान कार्की क्षत्रीसीत बुझी लिन्ये  
कुरो बुझी लीन लागिरहेछु वाकी मानतारिन अंवा भन्ये  
नयां अंवा आइपुगेका रह्याछन् ड्यारु का लडाईमा ड्यारु का  
राजा वस्याके घर जगासमेत भोटेहरूले लीसक्यो भन्ना हौडा  
कुरा सुनिन्छ दारोगा राजवीर पनि ह्लासामा रह्याछन् मसंग  
भेटघाट भयो अलिक घोडा किनिसकेछन् अरु घोडा पनि हेर्दै  
छन् अरु षवर ज्यथास्थितै छ आनसको बुझ्ने बेरोहा गरी  
सकी पछिल्ला अजिमा षुलासा विन्ति चढाउला अजिमा  
कमदा पन्याको क्षमा राषिवकस्या जावस् — — —

कप्तान चितमानसि षत्री क्षत्रीको सहस्र कोटि  
कोटि सलाम सलाम — — — — —

—|—

श्री प्राइमिनिस्टर

१

अजि - - - - -  
 उप्रान्त ... १ ... साहेबवाट जेष्ठ सुदि ५ रोज २ का दिन ७  
 घडि दिन चढदा झुगा गडि पुगि १२।१३ घडि दिन चढदा  
 चिनिया तालयसित घ्याङ्गमा वसि मोलाकात भयो हाल  
 घालाइ म नसाधि सक्तिन साधनलाई ७।८ दिन लाग्छ  
 भन्या कुरा तालयले गन्यो ताहासम्म म पर्षत्र याहादेवि  
 डेढ कोसमा ठाउ २ गरि ५।६ हजार दुस्मनको लस्कर  
 तयार भै वस्याको रहेछ ७ पल्टन र १० पल्टनका षलासि  
 पठाईदिनु भनि कम्पाण्डर कर्णेललाई लेषिगयो पठाउन्याछन्  
 तले व्या र ताहीका गाउन्या प्रजा गह्लाई ज्याला मुजरि  
 दि पाचो नहुन्या गरि चाडो रसद पठाउन्या काम गर भन्या  
 गुलामलाई कृपापत्र ज्येष्ठ सुदि ६ रोज ३ का मितिमा  
 वक्सी आयाको रहेछ ऐ सुदि ७ रोज ४ का रातमा आइ-  
 पुग्यो मजिवमोजिमका पल्टन र पिपा खलासि आज रवाना  
 भै रसद पनि घराघर चलाइन लागिरहाछन् औ गुलाम-  
 हल्का बुद्धिले भेट्यासम्म भरमकदुर गर्नुछौ पछि जो जो  
 भैपरिआयाको हाल सुरत लेषि अत्र चह्लाई पठाउदै गरउला  
 अजिपत्रमा उचानिचा पनि गयाकोलाइ गुलामपर क्षमा  
 राषिवकस्याजाला कि किमधिक विज्ञचरणेषु - - -

इत सदा स्थवक मेजर कप्तान दलजित विष्ट  
 प्रोहित चतुर्भुजदस अर्जुनको कोटि कोटि बडवत्  
 स्थवा चतुर्वदीक्त शुभ आसिरवाद - - -

इति संवत् साल मिति ज्येष्ठ सुदि ८ रोज मुकाम  
 शुभम् - - - - -

श्री दुर्गाज्यूशाह

१

अजि ....  
 उप्रान्त करुणानिधान चिके षेम्बुवाट घोडा चडि ५ जना

मानिस साथमा लि षामतर्फ भाग्यो भनि जादा डिगु वाका  
 बांडाहरूले निज चिके षेम्बुलाई सकेसम पक्रनु नसक्या  
 मानू भन्ने उदि लि चौकि वस्याका रहेछन् निजहरूले  
 आषाढ सुदि ७ रोज १ मा निज चिके षेम्बुहरू आयाको  
 देषि पक्रन नसकि वन्दुकले हानि गोलि लगाई घाईत्या हुंदा  
 अब मल इ भोट सरकारका हानमा तपारिदे घाईत्या भै  
 गया म वाक्या छैन चाडै मेरो प्राण छुडाइदै भनेछ र निज  
 चिके षेम्बुको चाकर डुगेर भन्ने भोट्याले छातिमा माला  
 रोपि मारेछ अछ ४ जाना च कर पनि गोलि लागि मारेछन्  
 निज डुगेर पनि गोलि लागि घाईत्या भै सरकारख ट  
 पक्रिएछ आफु घात गरि मन्याको रहेनछ येस्ता रिस्तसित  
 निज चिके षेम्बु मन्याको तहकियात हो सेठको छोरो काजि  
 १ छआत्या १ विके षेम्बुलाई मान्या डुगेर १ ट्युछ्युव १  
 इयासा १ येति ५ जनालाई नेत्र हालि ठूनी संकस गरि  
 थुनि राषेछन् कोहि जन्मकीद गछन् भन्छन् इनलाई मान्या  
 र कीद गर्नु ठेगाना भयाको छैन सारा गुम्बाको लाग्या  
 सेठको छोरो काजिल इ मान्या तकर छ त्र घन लुटि ज्यू  
 ता मारोनन् कि भने जस्तो मेरा मनमा लाग्छ पछि कसो  
 कसो हुन्छ फेरि हिजोआज राक्षस प्यान्दे डुडु भन्ने चिके  
 षेम्बु १ छआत्या १ ट्युछिरि भन्ने ट्युछ्युव १ छिरि वान्छु  
 भन्ने सेठको छोरो काजि १ ढापका सिगो भन्ने राजा लामा-  
 को इयासा १ येति ५ जना मध्ये मून चिके षेम्बुलाई मारि  
 ल्लासमेत ल्याइ देषाइ निज ल्लासको टाउको ल्लासा सहरमा  
 घुमायू येसका मतमा परयाका मलियारहरू को को छन् हामिले  
 पनि कोहि पक्रौ केहि पक्रनु छ अरु पनि कति छन् जोजिदेछौ  
 तिमि दुनियादारहरूले पनि येस राक्षसका मतमा लाग्याप-  
 स्याको देष्याजायाको केहि संवा कसै भोट्या भारदारहरूमा  
 छ भन्या ननिस्या कचहरिका मालिक भेवनहरूसित भनि  
 पक्राउ भन्ने वेहोरा भोट्या हरफको सवाल ल्लासा सहरमा  
 भोट सरकारवाट टास्या येस वेहोरामा भोट सरकारतर्फवाट  
 मलाई यस्तो भयो भनि केहि सुनायाका छैनन् डिगर्चाको  
 चिरुवादार भक्ति भोट्यासितका रूपया लनाका वेहोरामा  
 कास्थालका काजिहरूसित भन्न पठाउंदा डिगर्चाको कुरो  
 वेहोरा केहि परिआयो भन्या सुन्या छिन्या टांसिलिभुको  
 भेसेगो भोट्या डिगर्चातर्फवाट याहाँ ल्लासामा आई वस्याको  
 छ त्योसंग गे वेहोरा गर्नु र तैसवाट छिनेन भने हामी  
 काजिसंग भन्न आउनु र वेहोरा बुकि छिनोजा भनी पठाया-  
 छन् सोवमोजिम निज डिगर्चाको टांसिलिभुको भेसेगोवा

भोटेसित मेरो दोमासे करममिलाई भन्न पठाउदा डिगर्चाको कुरो हो आवतजावत गर्दा मैला दिन लागला तसर्थ मैला १ को भाषा पाया त्यो रूपैया लिभ्या भोट्यासित कुरो गरि निकास गरीला भन्दा मैला १ को भाषा हुँदैन चाडै १५।२० दिनमा रूपैया फिकिदिनुपर्छ अनिराष्याछु हजूरबाट रोकसोध गरि राइ पठाइवकस्याका चिनिया उताल्वेहरू आषाढ सुदि १५ रोज १ मा ह्लासा सहरमा सर्वै निका-आनन्दसित आइपुग्या इनिहरूसित भेटमुलाकाद भयाको छैन भरेभोलि हुन्याछ औ डुक्पाको मालिक प्याङमुला भन्नेले लाषि वनात षगाम २।।। र छिजेषता १ षादिको वेठन गराइ पोको पारि मेरा ताउको चिठि सानु पैसा जत्रो लालछाप चिठिका पुछ्छु मा लाई पठायाको रहेछ स्व चिठिमा लेष्याको वेहोरा उप्रान्त भोट सर्कार र देवाधर्म मिल्याको निमित्त पोतला लामाज्यूलाई मानि अधिदेशिका रित चलाउनालाई यहावाट मानिस पठायाको छ ताहावाट देवाधर्म र नेपालको दोस्त समझि केहि कुरामा हारगुहार सेहर राषनु चाहिन्छ पछि परन्तु पनि तपाईको सरिरमा वेस सम्भार गर्नुहवस पत्र चिह्न वनात वषु १ समेत देवा-धर्मको दर्वाववाट भन्ने यति वेहोरा लेषि पठायाको रहेछ सो पत्र ल्याउन्या डुक्पाहरूले प्यङ्मुपुला अघि काजि थिया अव मुष्ये मालिक राजा भया उनैवाट यो चिठि पठायाको हो अघि अघि पनि नेपालका नेवारका मालिक नाएक्यालाई नेपाल र देवाधर्मको दोस्त हुनाछे चिठि र पत्र चिह्न षाता १ वनात वषु १ दी आयाको हुनाले हामी डुक्पाका मुलुक आफसको फगडा हुदा यो रित अडक्याको थियो आज हाम्रो फगडा छिनियो मालिक षदम भया र हामी अधिका रित-वमोजिम निज मालिकले पठायाको पत्र चिह्न लि आयाका हुँ भन्या र अधिको रित हो भने म पनि लिन्छु भनि लियाँ मैले पनि येहि मालअनुसारको पत्र चिह्न गरि पठाउनुपर्ला भन्ने वेहोराले सो वनात आम्दानि षर्च स्याहामा चढायाको छैन स्याहामा चढाई पत्र चिह्न गरि पठाउन्या हो कि कसो गर्न्या हो जो मजि जेष्ट सुदि १५ रोजसी लगायत आषाढ सुदि १५ रोजतक मैला १ को स्याहा रपोट षडा गरि येस अजिका सग चढाई पठायाको छु दाषिल होला सेवका अजिका वेहोरामा घटवड पन्याको होला छेमा करुणा राषि-वकस्याजावस् शुभमस्तु शुभम्... ..

इत सेवक कपतान जिर्मानिसह सिलवाल क्षेत्रीको  
दिनप्रति साज सवेरको कोटि कोटि सलाम सलाम.

इति संवत् १९२८ साल मिति श्रावण वदि १ रोज २  
मुकाम ह्लासा बडा शुभम्... ..

श्री ३ महाराज श्री भोट सर्कार श्री ५ सर्कार  
१ २ ३

अर्जी - - - - -

उप्रान्त करुणानिधान माघ वदि १४ रोजसी लगायत फाल्गुण वदि १४ रोजतक मैला १ को आम्दानी पर्च भया को स्याहा रिपोट चढाई पठायाको छ राइजुङ काजिले मेरा घर कप्तान साहव आजनुभया बडीया हुदो हो भनी लिन पठायाछन् र म गया अरू अरू कुराको विस्तार गन्या पछि-बाट डुक्पासित लडाई गर्न अंग्रेजका फौज तहाँ नवसि ये सालका पौष मै हामा आपना मुलुकतरफ लडाई चल्यो भनी गया भन्दा सुन्दछु तहकियात भने होइन लडाई चलेको हो भने गोर्षासित ही कि भन्ने मेरा मनमा संषा लाग्यो र तपाईसित सोधेको हो भने र हामिप्रित लडाई कदाचित्त गरैनन् क्या अर्थ भने १४ सालमा अंग्रेजका मुनुक गैह्र जगा जगामा रह्याका आफनै फौज फुटि आफनै मालिक र निज मालिकका स्वास्नि उनैका बालबच्चा छोरा-छोरीलाई मारि तमाम मुलुकमा छोटाबडा जसजसको पाउ-छन् लुटि आगो लगाई सर्वैको मास गरिदिया भनि टोप उतारि... का पाउमा परि रोइ यस्ता तरहको वेहोराको विन्ति अंग्रेजवाट गर्दा हाम्रा... का हृदयमा दया करुणा उठ्यो र अंग्रेजका सरिमा वाहुलि राषिबक्सि तिमीलाई जे वेहोराको मद्दत चाहिन्छ हामिबाट हुने वेहोरामा बक्सीस गरौला भनि षाति रजामाको हुकुम बक्सिस भयो र अंग्रेज-लाई दिलजमै भयो हाम्रा हिन्दुका धर्मले बाल अस्त्री ब्राह्मण गौ हत्ते भयाको हेरिरहनु नहुदा येस कुराको मद्दत अंग्रेजलाई बक्सीस गर्नुपर्ने हो भन्ने हुकुम ठहराई २४ पल्टन २६ तोप षलासि ४ हजार गाडा २४ सये हाति ५ सय बक्सीस गरि कर्णेलहरू र अफिसरहरू पठाइबक्सनुभयो तितिहरूले साहेवगंज भन्ने जगा पिपरा भन्ने जगा गोरषपुर भन्ने ई बडा बडा सहरमा किल्ला बाधि मद्दत पुरा गरि अंग्रेजका दुस्मन फौज काहि २० हजार काहि १० हजार काहि ३० हजार काहि ४० हजार फौजसंग लडाई गरि यस्ता यस्ता २५ लडाई जिति वाहापछि सर्वै फौज जमा

गरि लषनीका नजिकमा हाम्रा फौज पुग्दा लषनीका वाद-  
शाहसंग ३१४ सयें तोप १०१११ गोल्दनाज १५११६ हजार  
तुरक सवार १ लाख ६०।७० हजार फौज लि लषनीमा  
आई किल्ला बलियो गरी वस्याका छन् मद्दत हाम्रो पुग्ने  
तवर छैन भनी हाम्रा कर्णलहरूले र अंग्रेजका साहवानले  
अर्जि विन्तिपत्र लेषी हाम्रा ... १ का हजुरका चढाई  
पठायछन् र हाम्रा ... १ वाट ल्यो लषनी सर नगरी म  
फर्कन्याछैन भन्ने हुकुम भैवकसी १५।१६ पल्टन पाउ प्यादा  
गरि लषनीतरफ सवारि भै हाम्रा अघि गयाका फौजसंग  
भेट गरि अकिल बुद्धि जमामर्दि मद्दत पुग गरि सबै फौज  
जमा गरि सग लि पुर्व दक्षिनका मुहुडा गरि ७ दिन ७ रात  
लडाई गरि लषनीका वादशाहका फौज घेरै गर्दा पारि मारि  
लषनी फत्या गरि वेति गारतमा साहवानहरू १५।२०  
तिनीहरूका मीम १५।२६ र इनका साथमा रहेका ४।५  
सयें सरसिपाहिस्मेतलाई ६।७ मैह्ला दुस्मनले घेरा दी  
राषेको हुनाले ती सबै नीकासी ल्याया र घेरामा पन्याका  
दुःख सम्झी हर्षका आसु षसाली टोप उतारि ... १ का  
पाउमा परि सबै साहवानहरूले धन्ये गोर्षी ... ३ को  
अकल बुद्धि प्रताप ठूलो हुनाले हाम्रा दुस्मनहरूलाई नियात  
पारि हाम्रो मुलुक फत्ये गराइवकसनुभयो भनी गुनुनु वात  
गरि ठूलो उत्सव गन्या आपना फौज साबुद पाउ प्यादा ली  
नेपाल आइपुगी वकसनुभयो ताहांपछि अंग्रेजका सानसाह  
बादसाहबाट हाम्रा ... १ लाई हीराको श्रीपेच मोतिको  
माला आदि षिल्लत र सयें कोसको मुलुक हाम्रा सेवाना  
मिल्दी सपुर्थ भयो यस अर्थले हामीसित अंग्रेजले लडाई  
गन्याछैन भने जस्तो लाग्छ अंग्रेजको मुलुक छ कोहि मुलुक  
मा लडाई घत्यो हो तसर्थ डुकपासित लडाई गर्ने फौज  
छठिगया हुनन् यो विस्तार मैले गर्दा राङ्जुङ काजी वडो  
चित्त लाई दोहोन्याई तेहन्याई स्वधनी गन्या र लषनीका  
लडाईमा म नपुगेको हुनाले हाम्रो भतिजा यहाँ मसित  
आयाको सुवेदार वाकावीर षत्री क्षेत्री सेरमा अमल्दार भै  
गयाको थियो र लडाईको विस्तार गन्याको देष्याको बुझ्या-  
को हुनाले सबै विस्तार गर्दा राङ्जुङ काजिको चित्त बेसरि  
बुझी ... १ ता देउतै हुन् बिना देउताको अस नभै तेस्तो  
अकल बुद्धि जमामर्दि सबैलाई हुदैत तसर्थले ... १ देउतै  
हुन् हामीलाई पनि ... १ वाट ठूलो मेहेरमान कदरदान  
राषिवक्सेको छ भनि भनेर ... २ वाट ... ३ मा दोस्ती  
प्रितिमा षलल नभयासम कोनै कुराको पनि वित्यास पणै

छैन भनि मैले भने र वडिया कुरा भन्नुभयो कप्तान साहेव  
येस कुरामा मेरो चित्त बुझ्यो भनि भन्ये तसर्थ ... १ को  
र हजुरहरूको नियानिसाफ अयन अकल जमामर्दिदेषि सुनी  
... २ थर्केको रहेछ भौ यहाँ मोनामका बांडाहरूले चोर  
१ पक्रि कुटि तिघ्रामा घाउ पारि अजपिल्टो गराई बाघी  
घिच्याई मुर्दा काटि कुकुगलाई षुवाउने मसानमा लगि तेसै  
अजपिल्टे कुकुरलाई षुवाई मान्या चिन जान्या काजिहरूको  
चित्त पेठा हिज आयाको छैन पछि जो परिआउला लेषि  
विन्ति चढाई पठाउला अरु हालसुरथका अर्थनाई ययायोग्ये  
छ लेषतामा घटवड भयाको होला सेवरपर छेमा करुणा  
राषिवक्सेजावस् शुभम् - - - - -

कप्तान जितमानसिंह षत्रु क्षत्रुको दिन प्रति साज-  
सेवेरकी सलाम सलाम सलाम - -

इति संवत् १९२३ साल मिति फाल्गुण सुदि ३ रोज मुकाम  
ह्लासा अडा शुभम् - -

-1-

श्री दुर्गाज्यू सहाय

१

श्री ५ महाराज	श्री ५ वादसाह	धर्म	देउता
१	२	३	४

अर्जी - - - - -

उप्राप्त करुणानिधान फाल्गुण सुदि १५ रोज ४ मा लेषि  
आयाको सिक्षे करुणा कृपापत्र चैत्र सुदि ९ रोज ७ मा  
आइपुग्यो पत्रको दसन गरी अर्थ बुझी छीर चढाया चिन  
जान्या काजी जगत्सेर षत्रु क्षत्रुका नाउमा जान्या चिठिको  
पोका तम्रा चिठिमा षामि पठायको छ ताहां पुग्नेवित्तिकै  
निज काजिहरूछेउ पुग्ने गरि पठाइदिन्या काम गर भनी  
लेषि भर्जि भै आयाका वेहोरालाई भोलिपल्ट रमना गरि  
चिनतरफ पठाइदिया २४ साल वैशाष वदि १ रोज ६ मा  
मलाई अम्वावाट लिन पठायछन् र अम्वासित भेट भयो र  
तम्रा ... १ ले चिन पठाउन्या अजिका वेहोरामा ... १  
ले ... २ का हजुरमा चढाई पठायका अजिमा वित्यास  
पने कुरा छिकि चाहिदा कुरा राषि मसौदा गरि पठायको

सुदि २ रोज ७ मा लेषि चढाई पठायाका अजिवाट जाहेर होला यस मिति रोजमा स्याहा रपोट चढाई पठायाको छु भनि अजिमा विन्दि चढायाको हो त्यो अस्ति चढाई पठायाको छु लेषतामा घटवड पन्याको होला सेवक उपर करुणा राषि वक्से जावसु औ यहाँको हाल मुरथ यथा-योग्य छ शुभमस्तु सुभम् - - - - -

-1-

श्री दुर्गा सहाय

श्री ३ महाराज	सरकार	श्री ५ सर्कार
१	२	३

अजि - - - - -  
उप्राप्त कृष्णानिधान ज्येष्ठ वदी ५ रोज २ मा र ज्येष्ठ सुदी ४ रोज २ मा लेषियाका करुणा कृपापत्र आषाढ वदी ७ रोज ६ मा र ये वदी १२ रोज ५ मा आइपुग्या इ २ वडापत्रको दसंत गरि अर्थ वुकि सीहू चढाया २४ सालका

फाल्गुण सुदि ७ रोज १ का दिन तिमिले लेषेको अजि २५ सालका वैशाष वदी ११ रोज १ का दिन आइपुग्यो चैत्र वदी ७ रोज १ का दिन तिमिले लेषेको अजि वैशाष सुदी १४ रोज ४ मा आइपुग्यो अजिले सबै विस्तार जाहेर भयो याहाँवाट फरान्सिसका पादरिहरूका मुद्दामा अम्वाका नाउमा र ४ काजिका नाउमा लेषेको चिठिको नकल २ यसै चिठिमा घामि पठायाका छुन् विस्तार तेसै वुकीला ताहाँ कुरा-कानि चल्थो भन्या तिनै नकलका आसयवमोजिम कुरा गर्नु येस कुरामा भित्री सन्धेप के के भन्दा रहेछन् सो वुकि याहाँ लेषिपठाउनु भन्ने विस्तार र नैनसोभालाई भरिसंघे वेवनु तिमिसित नराषनु कासेलका राङ्जुङ काजिले हिजआज अंग्रेजको र मुसलमानहरूको ठूलो लडाईं परिग्रहेछ भन्छन् हो कि होइन कप्तान साहेव भनि तिमिलाई स्वहा वेस जवाफ गन्याछौ चिन जान्या काजि सर्दार सुव्वाहरूले लेषेको चिठि पठायाछौ आइपुग्यो याहाँवाट पनि नीज काजिहरूका नाउमा जान्या चिठिको पोका १ तिम्रा चिठिका सग पठायाको छ ताहाँ पुग्यावित्तिकै चाडो ठिन्डुर पुग्या गरि पठाई दिन्या काम गर तोपका मुद्दामा ह्लासाका अम्वाका नाउमा लेष्याका चिठिको नकल र ४ काजिका नाउमा लेषेको चिठिको नकल १ जमा २ नीज चिठिमा घामि पठायाका नकलवमोजिम विस्तार वुकि कुराकहानि गर्नु भनि मजि भै लेषि आयाका वेहोरामा ४ नकल आइपुग्या वुकि सीर चढाइलियां नैनसोभालाई याहाँका ४ काजिहरू सित जाहेर नगरि भीत्रसंघेप वेभौ भन्दा लिन्या कोहि निस्कदेनन् टाढा देसदेसका वर्षाको याम हुनाले मानिस कोहि छैनन् हिउद लाग्यापछि भरमग्दुर गरि वेत्रन्या पाठ गरौला तोपका अर्थलाइ अधि ड्यारुंको लडाईं जिति सबै तोप ह्लासामा उत्रेका छन् भन्थे आजकाल काजिहरू ३ तोप ड्यारुंमे छन् भन्छन् यो तोपका कुरामा ... १ ... का हजुर-मा अजि विन्दि लेषि चढाई पठायाको नपुग्दै हामि माथि षवकि जस्तो स्वका भै आयो तोपसग आयाका षजानाका रूपैयां अधि चढाइपठाया जस्तो लाग्छ कसो भयो र ति रूपैयां पुगेवन् तोपका वेहोरा वुछाउनुपर्ला भन्ने सल्लाहा गर्दैछन् तहकियात भयाकी छैन वाटाङका मुद्द मा भित्रिसंघेप वुकि हेर्दा अधि चिनियां हु भनि बोलि वानि पोसाक रत्राफ चिनियै जस्तो दुहस्त भै डिपर्चामा जना २ ह्लासामा जना ४ वेपार गरिरह्याका थिया पछि अंग्रेजहरू रहेछन् भन्ने ठह्येछ र यिनिहूजाई भोट ... २ ... का भरमुलुकमा नराषनु सेवाना पार गरिविनु भनि अंग्रेज जना ६ को छन-

माल जो जति छ नीज अंग्रेजका सपुर्थ गरि सपुर्थ गन्याको धनमालको रसिद भरपाइ अंग्रेजवाट लि भोट मुलुकका सेवाना पार गरिदिया नीज अंग्रेजहरूका साथमा रहेका ह्लासा मुलुकका भोटे पर्जा जना ४ नीज अंग्रेजहरूसित मिलि कस्तान हुँ भनिरहेका बुझदा ति जना ४ कस्तान ठहरेनन् भोटे पर्जा ठहराई इ जना ४ मध्ये जना २ लाई बाँधी षोलामा हालि मारेछन् जना २ लाई काटि मान्याको थियो ति सेवाना पार गन्याका अंग्रेजहरू टिन्डपुरमा रहन्या चुन्डुसित पुगि भोट ... २ ... ले र ह्लासामा रहन्या अम्वावाट हाफ्रो धनमाल लुटि ज्यू मारिदिया भनि फिरेयत गरेछन् र स्व कुराको वेहोरा चुन्डुवाट भोट ... २ ... मा र ह्लासा अम्वालाई लेपि आउदा इ अंग्रेजहरूका ज्यू पनि मान्याको छैन धनमाल पनि लुटि लियाको छैन चिनियाँ हुँ भनि टाटि वस्याका रहेछन् र पछि अंग्रेज ठहर्दा इन्का जो भयाको धनमाल ज्यू सर्वे जमा गराइ सुविस्तासित भोटका मुलुकदेपि सेवाना पार गरिदियाका हुन् भनि भोट ... २ ... ले र ह्लासामा रहन्या अम्वाले चुन्डुवाइ लेपि पठाउदा चुन्डुवाट इ अंग्रेजहरूले आफ्नु धनमाल जो भयाको बुझि लि बुझि लियाको भर्पाइसमेत दियापछि फरेबि रहेछन् इ फरेबिलाइ याहाँ वस्न नदेउ निकालिदेउ भनि धपायाको थियो आजकाल आफ्ना अंग्रेजका दरवारमा गै फरेब गरि हामिलाई समाउन आया भने इनिहरूसित पुर्पच्छे गरौला येस्ता फरेबमा हामि डराउन्याछैनौ यति कुरो अघि निस्स्यै भयाको छ भन्ने बुझ गरिरह्याका छन् अ.ज.भोलि यो वेहोरा को सल्लाहा गर्दैछन् यसै गर्नु भन्ने तहकियात ठहराउन सकेका छैनन् मैले भित्रिसन्धेप बुझि हेर्दा यहिसम्मको वेहोरा पार्या तहकियात भने भयाको छैन कासेलवाट हजुरमा अब योपछि चढाइपठायका अजिको वेहोरा र यो मेरो अजिको वेहोरा हजुरवाट वस्यापछि बाठाङको वेहोरा जाहेर होला यहाँ ह्लासाका सिपाहिहरू सबै जमा गन्याका थिया ति सिपाहि अफिसर ज्यारुङका लडाईं मा नजान्या सिपाहि जो जति छन् तिनहरूसित जना १ के दर काला मोहर थान १०० उठाई ज्यारुङका लडाईं मा जान्या सिपाहिहरूलाई दिइ जमा गन्याका सिपाहि जति छन् आश्विन महीनामा हामिले फिकायाका दिन ह्लासामा मेल हुनु भनि छोडिदिया इनिहरूका आफसमा ऋगडा भै लडाईं होला कि भने जस्तो तथर छ मैले अघि विन्ति चढायाको हो अरुम्म मेलफुटको तहकियात भयाको छैन गुरागुह्छुदैछ चिन जान्या काजिका साइमा आयाको बडापत्र यामुनका परिदारै हुस्ते सपुर्थ गरि-

दियाँ चीनतरफ साजविहान रमना हुन्छ २५ सालका ज्येष्ठ वदि १४ रोजसौलगायत आषाड वदि १४ तकको रोजनामा नयाँ तर्जुमाका स्याहा रपोट षडा गरि चढाइ पठायको छु भादगाउ गोमरि टोलको चेतानेपाला वस्ने केहेँसि सालिमले मुसलमानकि भोटिनी स्वास्नीपट्टिकी छोरिसित करनि भै विराउ भयेछ भनि ह्लासाका कस्मेरि चिवा वाहावूजुमानले मसित कराउन आये र नीज केहेँसि साल्भीलाइ हाफ्रा कचहरिमा ल्याइ सोधपुछ गर्दा अघि भोटेकि छोरि हो भनि राषेये पछि मुसलमानकि भोटे स्वास्निपट्टिकी छोरि रैछ ताहाँपछि पनि मैले रापेकै छ निज मुसलमानकि छोरिसित वस्या वर्ष १ भयो भनि कायेल भयो याहाँ ह्लासामा रहन्या दस वत्तिसहरूलाई ल्याइ कचहरि गर्दा भोटेनिपट्टिकि मुसलमानकि छोरीसित जानि जानि विराउने निज नेवारसित भयाको रहेछ मुसलमानकि छोरिसित नेवारहरूको जानि जानि विराउ भयापछि हिजोदेपि भैचलिआयाको कसो कसो हो भनि हामि कचहरिवाट सोझा मुसलमानकि छोरि हो भनि जानि जानि जान्या नेवार अघि अघि पनि हामिलाई थाहा छैन मुसलमानले भोटिनि स्वास्नि राक्तछन् नेवार पनि भोटे स्वास्नि राख्छन् येस्ताहरूका छोरि जति भोट पट्टिका रैति हुन्छन् छोरा जति षच्चरा हुन्छन् नेवारका षच्चरा गोर्षा ... २ ... का रैत भै रह्याका छन् भोटेकि छोरि मुसलमानका स्वास्नि येस्तै रितसित ४ वर्ष भोटमुलुकमा षानपिन वस्न उठ्न हिजोदेखि आजतक वरोवरै छ ह्लासा छोडि नेपाल पुग्यापछि हाफ्रा ... २ ... वाट पतियाको दस्तुर हामि बाट लि पतिया वक्सिस हुन्छ र ह्लासाका वोर भोर जो भयाको पतियावमोजिम किरियेकाण्टाले हामि सुद्ध हुन्छौ भनि ह्लासाका दस वत्तिस हाफ्रा महाजनहरूजे भने निज मुसलमानहरूले हाफ्रा कचहरिमा येस्ता वेहोराको फिरेयत पान्यापछि कचहरिले नसुनि नहुने येस्ता वेहोराको मेरा सवाल अहद ऐनमा येस्ता रित गरि छिन्नु भन्ने नहुदा र हाफ्रा दरवारका नियाँ रितवमोजिम ह्लासाका नियाँ रितमा नमिलनाले निज केहेँसि सालिमको जवानवन्दि कायलनामा केहि लेपियाको छैन कायेल भने भैरहेछ येस वेहोरामा सेवकले कसो गरि छिन्ने हो जो मजि सेवकका अजिका वेहोरामा षटबड पन्याको होला छेमा राषिवकस्याजावस् सुभमस्तु सुभम् - - - - -

श्री ५ वादशाह

१

अजि - - - - -  
उपान्त महाराज पौष सुदि ८ रोज २ मा लेषिवक्सनुभयाको  
करुणापत्र माघ वदि ३० रोज ३ मा आइपुग्यो हरप हरप  
पडी अर्थ बुकि सिर चह्यायां ह्लासाका चार काजीका नाउमा  
लेष्याको चिठिको नकल उतारि येसै चिठिमा धामी पठायो-  
को छ विस्तार यसैले बुझाउला ताहाँ तिमिसित केहि कुरा  
चल्यो भने येसै नकलका आसय बुकी कुराकाहानि गर्ने काम  
गर्नु भनी लेषि करुणा भै आयाका अर्थलाई ठुलो मेहेर भै  
वक्ती आयो आज मलाई कासेलका काजीहरूबाट येस कुरा-  
को बेहोरामा केहि कुरो सोध्याका छैनन् स्वजबुफ गरे भने  
हजुरका कृपापत्रका आसये बुकी स्वमाफिक कुराकाहानि  
कामकाज गर्नेछु १ वाट याहाँ ह्लासाका अम्बाहरूलाई  
गोर्षालीहरूले अधि ली आयाको रितवमोजिमको तोफार  
११ गादिमा राज गरिवक्सनुभयाको बादी ममारष ली  
हाम्रा हजुरमा पठाउनु भन्ने १ वाट चिठि माघ वदी  
१४ रोज २ मा आइपुग्यो यो चिठिको यति बुफ पायां र  
विन्ति चह्याई पठायोको हो येस कुराको चिठि अम्बाहरूले  
याहाँबाट ताहाँ हजुरमा साजव्याहान पठाउने छन् माघ  
सुदी १० रोज ५ मा ४१५ दिन वेरामि भै पुराना डतारि  
अम्बा मन्था यो मन्थाका लास यहाँ दाहा जिमिमा दवाउने  
रह्यानछन् तेसै लास चिन पठाउने रित रहेछ र चिन पठा-  
उनलाई ह्लास तेसै राषेको छ १०८ दिनपछि पठाउछन्  
औ यहाँका हालसुरथ यथायोग्य छ लेषतामा घटवड पन्थाको  
होला अजान्छु छेमा राषिवक्सयाजावस् सुभमस्तु सुभम्-

कप्तान जिस्मानसिंह पत्री क्षेत्रीको कोटि कोटि  
खलाम सलाम

इति संवत् १९२२ साल मिति माघ सुदि १३ रोज १  
सुकाम ह्लासा शुभम्- - -

श्री ५ चिन वादशाह श्री ५ सर्कार

१

२

श्री ३ महाराज

३

अर्जी - - - - -

उपान्त करुणानिघान चैत्र वदी ३० रोज ३ का दिन बेलुका  
काजि छोकपालाई भोट सर्कारबाट पक्रि नजर्वन्दि गरि  
थुनि भोलिपल्ट अम्बाहरू भयाका ठाउमा गे येस काजिले  
घेरै कुराको विदुत गन्थो १ वाट यहाँ ह्लासाभर टिग-  
रितक रहन्थ्या चिनियां सिपाहिहरूलाई दिन्थ्या तलब चादि  
आउनलाई केहि दिन ढिला हुदा हामिबाट अधिका माताल्वे  
फापुन काम गरिरहदा सापटि दियाको थियो त्यो सापटि  
हामि अम्बाहरूबाट पछि तिरौला निज माताल्वे चिनतर्फ  
जान्छन् घोडापालमा ह्यादानि गरिदेउ भन्दा ति रुपैयां नतिरि  
चिनतर्फ निज माताल्वे जानु हुदैन भनी थुन्यो आज फेरि  
निज सिपाहिहरूलाई सापटि दिन सक्तैनी भन्दा गोर्षालि  
कप्तानसग सापटि मागि तपाईका सिपाहिहरूलाई बाडिदिनु  
पन्थो यस्ता विदूत यस काजिले गर्दा पछि वित्याउ पर्ला  
भन्ने पर्ला भन्ने अर्थले हामिले पक्र्यो भन्ने बेहोरा सुनाया  
यो बेहोरा तहकियात हो वाहिरफेरा र यो काजिले गोर्षालि  
र चिनियां डुकपा इनिहरूसित मिलि कामकाज नगन्थ्या पछि  
बित्यास पर्ला कि भने जस्तो गन्थो यसलाई पक्रेको हो भने-  
गलवा गछेन् कोहि र राजालामाको र चिके पेम्बुको केहि  
कुरामा नमिलि फगडा जस्तो पर्ण जादा निज काजिले  
विचमा इ २ को कुरो गरि वझायाको ठहन्थो र येस बेहोरा-  
मा पक्र्या भन्ने गलवा गछेन् येसभन्दा अधि एक दिन  
लामा गुरुका साम्ने छोटा अम्बा र कास्यालका ४ काजि  
लामा गुरुसंग रहन्थ्या चिके पेम्बु र चिटुनहरू भयाका कच-  
हरिमा अम्बाहरूका भैभारदार सतिपाहि गेह्लाई १ वाट  
वाट चादी तलब हाल नआइपुग्दा इनिहरूलाई पचैले  
सिकिस्त हुदा पनि तिमि काजिहरूले दाम किन नदियाको  
भन्दा अरु काजि सर्वै चुप लागिरह्या निज छोकपा काजिले  
केहि मुहुजोर गन्थो भन्थ्या येस बेहोरामा निज काजिलाई  
नजरबन्दिमा राषि गन्धे सारा भैवुं ३ गुम्बाका बाडाहरू  
४०१५० जना प्यादा वस्याका छन् घरमा पनि मालताल  
रहन्थ्या कोठामा ताल्चा ठेचे मारि भोटे पाखेहरू पहरा  
बस्याका छन् येस्ता बेहोरासग यो काजि पक्रियो भनि  
मलाई भोट सर्कारबाट केहि सुनायाको छैन येहिसम्म भै  
रहेछ येस बेहोरामा पछि बुकि तहकियात गरि भयेभको



वेहोरा लेषि विन्ति चढाउला अधि \*\*\*२\*\* वाट राजा लामा र ४ काजिहरूलाई लेषिआयाका स्वकाचिठिहरूको पत्र उत्तर भव येहि काजिको विद्वुत देषाइ लेषनन् कि भने जस्तो लाग्छ फापुनले अवउप्रान्त ल्हासादेषि टिगरितकका चिनियां सिपाहिहरूलाई \*\*\*१\*\* वाट साल १ को चादि तलव असल लोलो चुच्या उमा टाक ६० हजार आउछ यो चादि टाक १ के मोहर थान १० का दरभाउमा गोर्षा\*\*\* २\*\* वाट लिन्या वेहोरा वस्यो भन्या सो वेहोरा सालवसाल येति चादि गोर्षा\*\*\* २\*\* मा ल्हासामा वस्यो अम्वाहरू-भाफंत दिनु सोवमोजिवका रूपैयां निज अम्वाहरूवाट बुकि-लिनु भन्ने सनद भै \*\*\* १\*\* वाट आउला भनि भन्या र मैले गरि हुन्यासम्ममा हाम्रा \*\*\* २\*\* को र \*\*\* १\*\* को टुट नपर्न्या गर्नुपर्णे जोग्ये हो तर तपाईंहरूवाट पनि हाम्रा \*\*\* २\*\* मा यो वेहोरा पुलस्त लेषिपठाउनुहवस् र हिसापले टुट नपर्न्या ठह्यो भन्या यो कुरो हुन्यै हो मैले गरि हुन्या कुरो होइन भन्ने कुरो गर्दा वडिया भन्नुभयो गोर्षा \*\*\* २\*\* मा चिठि हामि पनि लेषौला अनिराष्याछन् । चादि टाक १ के सालवसाल कालामोहर १० चिनियाहरू भन्छन् मैले टाक १ के कालामोहर ९को दर गन्या सालवसाल पछिपरन्तुसम्म रहला भन्दा येस भाउमा कुरो नमिलि रह्याको छ हिज-आज भने असल येस दरको चादि वजारको भाउ टाक १ के मोहर २॥ छ पोहर १० सम्ममा ता मैले देखेथ्या यहाँ साहुहरूलाई सोध्या पनि अधि चादिको भाउ टाक १ को नीदेषि १२।१३ सम्म हुन्यो भन्छन् मेरा तजविजमा पनि टाक १ के मोहर दसमा लि सो चादिको टक मराइ रूपैया चिनियांलाई दिदा पर्चे नोक्सान पर्ला कि भने जस्तो लाग्छ यो चादिको वेहोरामा हाम्रा \*\*\* २\*\* मा अव उप्रान्त सालवसाल चिनवाट जो आयाको चादि जान लाग्यो भन्या ल्हासामा चादिको चलन कम होला भन्या हाम्रा सह महाजनका मनमा पनि परिरहेछ भोट सर्कारका मनमा पनि यो चादि गोर्षा\*\*\* २\*\* मा अव उप्रान्त जान लाग्यो भन्या भोट सर्कारमा पनि चादि कम हुन्या भयो \*\*\* १\*\* बाट पनि गोर्षासगको कारोबार हुनगया हामिलाइ पछि-परन्तु कठिन पर्ला भन्ने परिरहेछ यो वेहोरा मित्यो भन्या \*\*\* १\*\* वाट \*\*\* ३\*\* का नाउको टक मानुं भन्ने सनद गराउँ कि भन्ने सेवकका मनमा लाग्छ हजुरका तजविजमा जो ठहर्छ सो वेहोराको अधि सिछे कृपा मेहर भै आया सोवमोजिम सेवक गर्न्या छ जो मजि अरु हालसुरथ येथा-जोग्ये छ सेवकका अजिका वेहोरामा घटवड पन्याको होला

छेमा करुणा राषिववध्याजावस् शुभमस्तु शुभम् — — —  
इत सेवक कपतान जिम्मान्सिह सिलवाल क्षेत्रीको  
दिनप्रति ताज सवेराको कोटि कोटि सलाम  
सलाम सलाम— — — —  
इति सम्बत् १९०७ साल मिति चैत्र सुदि ३ रोज ६ मुकाम  
ल्हासा अडा शुभम् — —

-1-

	श्री दुर्गाज्यू साह	
पांचाइनो	धर्म	देवता उग्रतारा
१	२	३

अजि— — — — —

उप्रान्त करुणानिधान हजुरका माल विक्रु गर्नु भनि काजि जगत्सेर पत्रि छेत्रिवाट मलाइ आयाको हजुरका दसकत-वमोजिम मैले बुकिलियाका मालके नेपालको परिदका विजोग-स्मेतको कागज उतारि यसै अजिमा धामि चढाइ पठायाको छ हाजिर होला यहाँ ल्हासाका साहु महाजनहरूले पाथि मुगा तोला १के नेपालको परिद अर्धेलि मोहर रूपैयां १। र १। = सम्मको परिद गरि ल्यायाका साहुहरू भन्छन् साहुहरूका नेपालका परिदको विजोग हेर्दा पनि कसैका विजोगमा १। र कसैका विजोगमा १। = रहेछ हाम्रा पाथि मुगा तोला १ को मोहर २ =, २ कोहि पाथि मुगा तोला १ के २॥, २॥ = को नेपालको परिद रहेछ नेपालको परिद साहु महंगो गरि लियाको रहेछ भनि यहाँका साहुहरू भन्छन् कोहि लिदेनन् विक्रु गर्नलाई कठिन पन्यो किनषाप थान १ के नेपालको परिदमा यहाँ १५।१५ रूपैयांस्म नाफा पाय। यहाँका साहु-हरू विक्रु गर्दा रहेछन् कोरा संघ पुवाल नभाको २ बाकि रह्याको किनारा मालको र किनषाप वनात मुगाहरूको यहाँ आजकाल चलेको वजारको विक्रु सब उतारि अजिमा धामि चढाइ पठायाका कागजवाट जाहेर हुन्याछ अरु पनि नेपालवाट साहुहरूको माल चलान भै यहाँ आइपुगेपछि यहाँभन्दा पनि केहि माल सस्तो हुन्याछ भन्छन् ई माल विक्रु गर्दा साहु माहाजन भलाआदमी साखि राषि सुकृविक्रु गर्नेको साखिस्मेतको सहिछाप हलाई विक्रुका आम्दानिको स्याहा षडा गरेको छ यो माल विक्रु गर्दा विगाला कि भन्ने हजुरका चित्तमा उठ्योको छ मेरो चाकिरि हजुरमा जाहेर

गर्नुपायाको छैन मले गोता षाई २७:२८ वर्षस्म ढाके भोको रहेकालाई कप्ताननि गराई १ माना पिठाको गुजरा गराई ठूलो मेहर गरिवकसनुभयाको छ मेरो बुद्धि अकल पनि छैन ज्यामदि पनि नजर गराउन पनि सकेको छैन आज यो काम मलाई वकसनुभयाको छ काममा साच पुऱ्याउन सके रिक्का-उला कि भने जस्तो सेवकका मनमा लागिरहेछ हजुरका घनमा लोभानि पापानि म गर्नु छैन कदापि लोभानि पापानि गर्नु भने १ को माहापातक मलाई लागोम् भन्ने यो २ बोकि हजुरको सोको टहल सेवकले गरेको छ यो माल यस्ता दरभाउसित विक्र गर्नु भन्ने सिक्षपत्र सेहर भै आया सोमाफिक काज गर्दा हुं हजुरका घन ढाटि चोरि षायाको छैन २ गऱ्याको छ भनि वहि बुकाउन सक्तिन भनि भन्ने छैन २ मेरा सिहमा राषि पसोषास गरि वहि पनि बुकाउला भनि मेरा मनासिवले २ पत्रको अर्जि लेषि हजुरमा चढायां येस २ पत्रका साछि मेरा इष्ट ३ छन् यति २ गरि हजुरमा चढायां सेवकका टहल रिजवमोजिम दया करुणा राषि वकस्याजावस् लेषताका वेहोरामा घटवड पऱ्याको होला सेवकपर छेमा करुणा राषिवकस्याजावस् सुभमस्तु सुभम् - - -

-1-

थापा मीसुफ २।३ रोज अंवालेमे मुकाम कर्के वारते सेर सिकार हवाषोरिके भिमलेको रवाना हुवे । वास्ते इतिलाहके अरज रषता हुं । ज्यादा अरंज ये है के २ जी मुकाम सिलगढीसे लिषते है । के दिल्लीका षवर अषवार हमारे हजुरमे भेजते रहो माफिक हुकुमके । २ साहेवकी मर्जीको वजाना पढता है । इस मुकद्दमेमे १ के चरणोसे हुकुम लालमोहरका उम्मेदवार हुं । किस वास्तेके मुकद्दमा अषवारका वहोत नाजुक है वास्ते इतिलाहके अरज रषता हुं । आगे १ मालिक और षाविन्द है । वन्दा १ के चरणोसे हुकुम होवे सोमाफिक वन्दा वजा लावे । ज्यादा क्या विन्ति कळ १ सर्वज्ञ है । जान आजान कुसुर माफ होवे । संवत् १८९९ साल मिति आषाढ सुदी ६ रोज मुकाम दिल्ली सुभम् - - -

अर्जी वालाशंकर ब्राह्मणकी ।

-1-

श्री दुर्गा सहाय

१

श्री ५ शंकर

१

श्री ३ चौतरिया ववरजंग साहजी

२

स्वस्ति श्री गिरिराज चक्रचुडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विस्दावली विराजमान मानोन्नत श्री मन्महाराज-धिराज श्री श्री श्री श्री महाराज राजराजेन्द्रविक्रम शाह वहादुर जंग देवानां सदा समरविजयेषु इतः वालाशंकर का कोटि कोटि शुभाषिषपूर्वक अर्जी पत्रम् । अत्र कुशलं तत्र श्रीमतां कुशलं वांछामि उप्रान्त गरिव परवर मेरे जेष्ठ सुदी १४ रोजमे लिषी अर्जी वन्देकी डाकक मुगरे जी के मार्फत १ के मुल हेजेमे मुजरी होगी वाद मुलाहेजा गर्ने अर्जी के वन्दा १ के चरणोसे कृगपूर्वक हुकुमनामेका उम्मेदवार है । फर्द ई दिल्ली के अषवारके १ के चरणोमे हाजर कर्ता हुं । सो मुलाहेजेमे गुजरे । ज्यादा अरज यहके भी मेरे सदाशंकरजी जयशंकरजी वास्तेकोर ज़रूरी अपनेके जर्नेल मातवरसिह थापाजीसे मुलाकात हुई ।

अर्जि

उप्रान्त ताकलाषारमा हाभ्रा जमादारहेर पुगि ह्लासाबांट आउन्या राकास्या काजिसग भेटमोलाकात गर्दा आयाछौ वढिया गऱ्यी अब उप्रान्त हामिलाई केहि उस्तो परिआयो भन्या हामिहरू पनि सर्वे गोर्षाकी हौ गोर्षा पनि सर्वे हामि-हस्क हुन् तिम्रो हाभ्रो हिजदेषिको धर्म छदैछ ठानामा लस्कर लि जान्या हाभ्रा काजिहरूले मलाइ २।३ फेरा चिठि लेषि डाकि पठायाको छ म भन्या ठानातिर जान्छु ठाना पुगि हामि सर्वे जनाका सल्लाहले तिम्रा सर्दारलाई डाक्नु-पऱ्यो भन्या चिठि लेषि पठाउला डाकऱ्या सल्लाह ठहरेन भन्या चिठि लेषन्याछैन भनि राकास्या काजिले हाभ्रा जमादारसग भनि हाभ्रा नाउमा भोट्या अक्षरको चिठि १ लेषि सौगात टसिषाता १ कुचिन १ दि हाभ्रा मानिसलाई विदा गरि पठायेछ काजि आफु ठानातिर गयेछ भोट्या र सिहको लडाई भयाको हालसुरत पनि उनि भोट्याहरूका मुषजमान गऱ्याका कुरा हाभ्रा मानिसले लेषि ल्यायाछन् हाभ्रा नाउको भोट्या चिठि र टसिषाता हालसुरतको

कागजस्मेत चहाइ पठायोको छ नजर भै जाहेर होला  
हामिहेर हुमला दोसांधमा पुग्यापछि भोटतरफको जो पाय -  
को हालसुरतको अजि लेषि चहाइ पठाउनुया काम गरुला  
जो हुकुम- - - - -  
इति सम्बत् १८९९ साल मिति वैसाख सुदि २ रोज ५ चलि  
चलाउ गडम दरा शुभम् - - - - -

इत श्री सदा सेवक सदाँर हस्तविर साहिको कोटि  
कोटि सेवा कुणोस सुभम् - - - - -

-1-

श्री ५ वादशाह

१

श्री ५ गोर्षा सर्कार

२

अजि - - - - -

उप्राप्त चामु लामा छेउ चिठि पठाउनुया कुराको मजि  
भयाका अर्थमा निज असल आदमि ठहरि यो जानु भन्या  
लामाराजाको काफिलाको साथ आषाढमा वेपारको डवल-  
सित जान्या गरि ठेगान भयाको छ मन्यो डाक पन्यो भन्या  
देवको अनुग्रह छ वाकि पीवाको र भोट्याको भन्या...  
सल्लाह भयो भन्छन् देखिदै न पीवाका ५ मानिस भोट्याले  
पक्रि ल्याया आश्विन २ का दिन ह्लासा पुग्या भोट्याका  
भानिस पीवाले छोड्याको छैन पक्रियाके छन् पीवामा पक्रि  
ल्यायाका मानिससग अम्वाले किन लडाई गन्यौ भन्दा  
हामिले होइन भोट्याले हो हाम्रो राजा र २।३ मानिस  
इनले माभ्याध्या इनका ७।८ सये हामिले मान्यौ भन्या अब  
पनि यसै गन्या तिमि पनि भोट्यासित मिलि उसै गन्यौ  
भन्या भोट्यासित तिमिसित लडाई छवैछ ... १ - सित  
हामि पनि पुग्याके छौ तिमिहेर १०० जनालाई हामि १०  
जना भया हुन्छ तिमि क्या लडौजा ... भन्याको कि ... २ ...  
हो कि हामि हौ भनि अम्वालाई जवाफ दिया पक्रि ल्याया-  
का मानिस तेस्ता ठाडा कुरा गर्छन् ब्रह्माको अंग्रेजको कुरा  
भ्याभिविवाट कृपा करुणापत्र आयाका अर्थ ब्रह्मातिर जान्या  
घाटो २।३ र ह्याछन् पुग्छ फिरेगिको अम्बलमा बाहावाट  
जान दिन्छ दिदै न ब्रह्माको तपतमा पुगि पीवाको वाटो गरि  
१ सन्यासि आजकाल याहाँ आइरहेछ तेसछेउ ब्रह्माको कुरा  
सोडै ब्रह्माको लस्कर भारि छ लडाई भया ब्रह्माले अंग्रेज-

ले कस्ले जित्ला भन्दा लस्कर देष्टा... लाई अंग्रेजले जित्त  
सवदेन भन्छ अंग्रेजका लस्करमा २।३ वर्ष वस्याध्या भन्छ  
म तिर्थ गर्न जान्छु देजा कि देवन भन्दा तीर्थवासिलाई  
छेनदेन भन्छ देशको वाटो ठहर्छ तापनि याहाँको वाटो ठहर्छ  
तपनि षुस हजुरको याँहाँको वाटो ठहरिन्छ भन्या तिर्थको  
वहता गरि अम्वा लामाराजालाई लालमोहरको चिठि  
लेष्याजात्रा आउदा जादा हुलाक इन्का अम्बलभर अगुवा  
वाकि श्री ५ चौतरिया नेपाल पुग्यापछि राम्रो हुन्याछैन  
भनि अम्वा भोट्या सौहँ डराइरह्यछन् चिठि लेषता ठाई  
लेष्याजाला छ्यादोदेखि हजुरको पाउरषवार आयाको मुसल-  
मान तालोये जो हो याहाँ तापचिमा तालोये भयो श्री ५  
चौतरिया षुसि विषुसि कस्ता थिया भनि तेसछेउ अम्वा २  
ले सोध्याछन् तेस तालोयेले ह्लासादेषि उभो भन्या वडा  
षुस थिया याहाँदेषि विषुसि भै गयाका छन् भनेछ तेसमा  
डरायाका छन् विज्ञेषु किम् प्रभुचरणेषु सम्बत् १८९५ साल  
मिति आश्विन वदि १३ रोज १ मुकाम ह्लासा शुभम् - - -

इस शुभचिन्तक बालकृष्णको वेदोक्त साष्टांग शुभासि-  
वाँद शुभम् - - - - -  
मिर कुडुस्को सलाम वंदगि शुभम् - - - - -

-1-

श्री दुर्गाज्यू शाह

१

श्री ३ महाराज

१

श्री ५ सर्कार

२

श्री ५ वादशाह

३

अजि - - - - -

उप्राप्त करुणानिधान कार्तिक सुदि ४ मार्ग वदि ४ रोज ५ ५  
मा लेष्याका करुणा कृपापत्र २ विचमा नषोलि वाम छाप  
दुस्तत पीत्र वदि ६ रोज ३ मा आइपुग्या वहासाका अम्वा  
२ का नाउमा लेषिगयाका चिठिको नकल १ यसै चिठिमा  
षामि पठायोको छ ताहाँ सोहि कुराकहानि चलयो भन्या यसै  
नकलका आसयेवमोजिम कुराकहानि गर तिम्ना २७।२८  
सालका रूपैयाँ ... १ ... का हजूरमा मोर ४ र हाम्रा हजुरमा  
मोर २ पठाउनुया काम वदियाँ गरेछौ ... १ ... का हजूरमा

मोर ४ दाखिल गरि हान्नी मोर २ बुकिलिन्या काम भयो सेजुं काजिले कपतानलाई चिके षेम्बुका पछेपाछका मानिस-ले दगा गरि मारिदिनन् र गोर्षा ...२... उठेर इ काजि-हुरूवाइ मारिदिनन् भन्ने विस्तार लेषेका कुरालाइ यो वेहोरा सर्वे ...१...वाट नजर हुदा १२ सालमा १० मुद्दाको अहद भै हान्ना गोर्षा...२...का वकिल भै यहाँ बस्याकै थियो पान्या पिन्या लाउन्या वस्तुको बन्दवेश गर गर्नु भन्ने अहदमा लेषियाको हुनाले अफिम गैह्र हान्नी माल असवाफ घेरै लहासामा रह्याको छ अहद भयाको लहासाको मालिक भारदारसगको लहासाका राज्य विग्नो र अर्को मालिक भारदार भयो भन्या मैले तपाईं हुरूसग भन्नु हुन्या छैन तपाईं हुरूको राज्ये र तपाईं हुरू हुनुहुन्छ भन्या मेरो ज्यू र मालिक नविग्रला मेरो ज्यू र गोर्षा...२...को कोठि तपाईं हुरू जिम्मा लिन सक्नुहुन्छ भन्या वेसै छ म पनि बस्याकै छु तपाईं हुरूका मुलुकमा तपाईं हुरू जिम्मा लिन सक्नुभयेन भन्या १०:८ जना मानिस ली बस्याको कस्का भरोसाले मैले यहाँ बस्या हो तसर्थ हान्ना ...२...को माल असवाफसमेत सेवानासम्म पुऱ्याइदिनुहवस् म जान्छु भनि तिम्रातर्फवाट ४ काजिहुरूसग कुरा गर्नु भन्या हुकुम भयाको छ सोवमोजिम गर्नु र जो जवाफ दिन्छन् सो कुरा यहाँ लेषिपठाउनु र यहाँवाट जवाफ गयावमोजिम गर्नु देवाधर्म लामा र कपतान चन्द्रमान कार्कि क्षेत्रि केरुसम्म आइ फिन्याका मुद्दामा ४ काजिहुरूवाट फेरि स्वध्या भवे देवाधर्मको जवद भयाको जगाको कुरा गर्नेलाई आयाका रहेछन् घोडा घाल्मा नपाउदा केरुवाट फर्कि गयाछन् भन्ने कुरा गर्नु भन्ने हुकुम भयाको छ सोवमोजिम कुराकहानि गरि निज काजिहुरूले ज्या भन्दछन् स्व कुरा यहाँ लेखि पठाउन्या काम गर २९ सालका वालिलाइ बदला पाउन्या काम क्षीला भोदुया कुकुरका छाउरि १ छाउरो १ पाया-सम्म ठूला सेता जातका षोजि षरिद गरि पठाउनु सो जात-का कुकुर जोर १ षोजि षरिद गरि यहाँ पठाउनु जो पन्याको परल पछि सनद भै आउला भन्या हुकुम भयाको छ हुकुमवमोजिम गन्या काम गर भनि मजि भै लेषिआयाका सिक्षे अर्थ वडापत्रको दर्शन पाइ अर्थ बुकि सिंह चल्हाया ल्लासा बस्या अम्बाहुरूका नाउमा लेषियाका चिठिको नकल १ आइपुग्यो अम्बाहुरूसग कुरा केहि चलयो भन्या सो नकलका आस्यवमोजिम कुराकहानि गरला अफिम गैह्र माल चोरि हुवैन भनि जिम्मा लिन हामि सक्तीनो बर

सेवानासम्म बोकि पुऱ्याइदिन्छी भनि कास्यालका ४ काजि-हुरूले भन्या सो वेहोरा २८ साल म गर् वदि १ रोज २ मा चढाइ पठायाका अजिवाट हजुरमा जाहेर भयोहो बघैचामा सेजुं काजिसग मेरो भेट भयो र चिके षेम्बुका पछेपाछका मानिसले कपतानलाई दगा गर्न भन्ने दोमास्या करम हस्ते तपाईंले भनिपठायाको वेहोरा के अर्थले तेसो भनिपठाउनु-भयो भनि मैले सोझा यो वेहोरा हुन्या ता छैन तर पनि मानिस भन्याका घटिया हुन्छन् तिन्का मनमा कुमति उठ्यो भन्या दगा गर्नेलाई वेर छैन वाजा वन्दुक हान्या हुलमुलका जात्रामा नजानुहवम् तर यो वेहोरा हुन्या ता छैन मेरा मनको संषा मात्र हो यो हान्ना घरका कुरा हुन् जियेको सम्भार गर्नुपर्छ भन्ने कुरा सेजु काजिले गन्या सो वेहोरा पनि हजुरमा अघि विन्ति चढायाको छु हजुरमा जाहेर हुन्यै छ अब पनि हुकुम मजि लेषिआयावमोजिम...२...को माल असवाफ सेवानासम्म पुऱ्याइदिनुहवस् म जान्छु भन्ने वेहोरा कास्यालका ४ काजिहुरूसित गरला र के जवाफ दिन्छन् सो जवाफ दियावमोजिम तुरुन्त अजि लेषि चढाइ पठाउन्या काम गरला २९ सालका वालिलाइ तिम्रो बदला गराइदिउला भन्ने मजि भै वकसी आयाको ठूलो दया कस्या राषि वकसी आयो जागिर पान्या मन ता कसको हुवैन हो र बदला गराइ पाउं भन्दो हो म ता बुढो पनि भोटको जग्गामा साह्रै सदि मनले हाषांदा विन्ति चढायाको हो २९ साल लाग्यापछि हजुरको दर्शन पाउला भन्ने आघार लाग्याको छ हजुरबाट मेहेर हुन्यैछ ठूला जातका सेता अवलष रंका कुकुर अरुसम्म मैले यहाँ देखेको छैन षोज-तलास भरमगदुर गरि पायां भने षरिद गरि चढाइपठाउला हजुरमा पर्वाणा ली आउन्या चिनिवां उताल्वे हस्ते चिन... ३...का हजुरमा अजि चढाइ पठायाको यहाँ अम्बाहुरूतर्फ-वाट सो अजिको जवाफ यहाँका अम्बाहुरू हस्ते आइपुगेछ र...१...लाई मानिकको गजुर कलकि वषत वषतमा पैह्रन्या मोति हिरा जवाहारात सोवमोजिमको पोसाक पैह्रनु हुन्छ सो पोशाक राजले लायासम्मको गजुर कलिक पोसाक...१...लाई फोइवकस्यो पैह्रनु हुन्छ भन्ने चिठि मात्र आयो चिनियांका दस्तुरले हुकुम मात्र बकसने रित हो भनि सो गजुर कलिक जवाहारात भने कक्सिआयेन सो माल वक्सि न-आउदा...१...को चित्त बुकन्याछैन येस वेहोरामा कसो गर्नु कपतान साहेब भनि हजुरमा आउन्या निज उताल्वे मासुइथा इ २ र चिनियांहरूबाइ पढाउन बस्ने मासुदेव

फुयाल ई जनाले मसग भन्न आया र यो कुरा अम्वाहरुका सल्लाहाले मसग भन्न आयाको हो कि कसो हो भन्दा अले ता हाम्रा सल्लाहाले मात्र भन्न आयाका हुँ भरे भरे अम्वाहरुसग पनि सल्लाहा गर्नपर्न्या छ भन्दा र उसो भया अम्वाहरुका दिलमा क्या छ चिन \*\*\*३\*\*\* वाट वक्सि आयाका वेहोरामा क्या छ सो वेहोरा धुलस्त मसग गन्या \*\*\*१\*\*\*को चित्त पनि वुझ्न्या अम्वाहरुलाइ पनि राम्रो हुन्या वेहोरा तपाईंहरु हामिहरुका जुक्तिवुद्धिले पुगी आउनुयासम्म गर्नुपर्छ भन्ने कुरो मैले गन्या र वढिया भन्नु भयो तेसै गर्नुपर्ला भन्ने कुरो गरि गयापछि चिन\*\*\*३\*\*\* वाट जस्तो हुकुम भै लेषि आयो सोत्रमोजिम पठाउनुपर्छ भनि अम्वाहरुवाट भने अरे सो चिठि नेपाल पठायो भनि वासुदेउ फुयाल मसग भन्न आया सो चिठि हजुरमा दाषिल भै वेहोरा जाहेर हुन्येछ औ याहांको हाल भेवुं साहा २ अम्वाको फगडा भै लडाइ हुन्छ भन्ने हल्ला ल्हासा सहरमा गल्वा हुन लागेछ र इ २ गुम्वा मिलि वस्याकामा नचाहिदो येस्तो कुरो जसले गर्ला तेसको मुष काटौला भन्ने उहि भरेभोलि फिराउनेछन् भन्दा भैरहेछ हाम्रा नेवारको भोट्याहरुसग लिना कारोवारको वेहोरा र अरु सानातिना फेकगडा यंहिनिर रहेका १४।१५ कलम छन् इ फगडा \*\*\*२\*\*\*को अँन राहामा मिलन्या गरि छिनिदेउ भनि वारंवार भन्दा कैले हाम्रो अलमल छ भन्छन् कैले आजमोलि कचहरि गरौला कैले आज भयेन चार दिन पषिदेउ भन्ने येस्तो गर्दागर्दै १ फगडा पनि नछिनि ४।५ वर्ष भैरहेछ अवर यो फगडा नछिनिदियाको वेहोरा र हजुरवाट सिछे भै वक्सिआयाको वेहोरासमेत गरि मवाट अर्ध्यालो नपन्याँ उनहरुको अर्ध्यालो समाइ कुराकाहानि गरला र मतफंवाट भयाका कुरा र काजिहरुले जवाफ दियाका कुरा सर्वे षसोषास लेषि पछि हजुरमा विन्ति चडाइ पठाउला औ लदागमा अंग्रेजको ठाना बस्या अंग्रेजवाट निसाफ पनि रामरो गरि हुनियांदांर राजि गराई वस्ति वसाउन धमाधम लागीरह्याछन् अंग्रेजहरु पनि धेरै छन् लदागिहरुले अंग्रेज लाई मान्या भन्ने वेहोराको गल्वा लदागवाट ल्हासामा वेपार गर्न आउनुया मुसलमानहरु भन्छन् अरु याहांको हाल-सुरथ यथायोग्य छ सेवकका अजिका वेहोरामा घटबड पन्याको होला छेमा करुणा राषिवकस्याजावस् शुभमस्तु

इत सेवक कप्तान जिस्मात्सिह सिलवाल क्षेत्रीकी  
दिनप्रति साजसवेरको कोटि कोटि सलाम सलाम

इति सम्बन् १९२८ साल मिति पौष वदि ९ रोज ६ मुकाम  
ल्हासा अडा शुभम्....

श्री ५ सर्कार

१

श्री ३ सर्कार

२

अजि

उप्राप्त गरिपरवर आश्वीन वदि १३ रोज ४ का दिन  
ल्हासा पुक्यी र पुक्याको दिन ४ सम्म चार काजीहरुलाई  
फुरसत छैन भेवुं वाडाहरुको र राजालामाको फगडा कीसल  
हुँदैछ भनी \*\*\*२\*\*\*वाट वक्ष्याको चिठि दिन पनि पायेन  
प्रभु पाचौ दीनमा कपञ्चान चत्रमान काकि र म गै चिठी  
दिया र चार काजीले \*\*\*१\*\*\*को र \*\*\*२\*\*\*को गाठमा  
आराम हुनुहुन्छ कि भनी सोधनुभयो र मैले भन्या तपाइ-  
हरुको आसिरबादले हाम्रो \*\*\*१\*\*\*का र \*\*\*२\*\*\*को गाठ  
आराम हुनुहुन्छ भनी भन्दा यो चिठी भोट्या अक्षरमा सारि  
हेरला ऐले १०।१५ दिन भन्या हामीहरुलाई काम छ १०।  
१५ दिनपछि हामीहरुले तिमिलाई दावन पठाउला र कुरा  
गरला भनी भन्यो प्रभु भेवुंको वाडाका फगदाको कुरा  
भन्या अषिदेषी ताहां भेवुंमा बक्ष्या सात हजार वाडालाइ  
पाच मिस्कार दाम बाडी दिनुपर्दो रहेछ दाम वादी सामेल  
हुन नसकन्याहरुलाई दिन पर्दो रहेनछ यस्तो थिति भयाको  
मा ताहां दाम बाडी दिन्या छयांजये भन्या षजांचिले राजा  
लामाकहां गै कसो करं वाडाहेर भन्या धेरै छ पाच पाच  
मिस्कार दिन्यामा चार चार मिस्कार मात्र दिउं की भनि  
विन्ति गर्दा राजालामाले लौ हुन्छ भनी चार चार मिस्कार  
मात्र दिनु भन्या लालमोहर गरिदियो र निज षजांचिले  
भेवुंमा गै वाडाहेरलाई दाकि लौ तिनिहरुको दस्तुर भोलि  
वाडी दिन्छु भनी सर्वे वाडाहरुलाई उदि दी आयो र सर्वे  
वाडा लामेल भैरह्यो र उस दिन नगैदिदा वाडाहरुका  
मनमा काम मात्र बरवाद गरिदियो भनी कोही वाडाहरु  
आफुनु षेतमा गहु कटाउन गयो कोही वाडा आफना काममा  
गयो र यस्तो वषत पारि पसिपोल्ट गै चार चार मिस्कार  
रुपैयां बाडी दियो र आधा वाडाहरुले पनी रुपैयां पायेन र  
वाडाहरुले भन्यो हिजो तिमिले उदि दिदा हामी सर्वे वाडा  
सामेल भै रह्याको थिया र हिजो तिमिले बाडी दियेन आज  
र कोहि नभयाको वेला पारि रुपैयां बाडी दियो र पनी

अधीको दस्तुरभन्दा घटाई चार चार मिस्कार मात्र दियो भनी भन्दा निज बजांचिले भन्यो हामीलाई राजालामाको हुकुम यस्तै छ भनी लालमोहर देखायो र बाडाहरूले भन्यो राजालामाको घन दिनुपर्न्या पनि होइन अरु कसैको घन दिनुपर्न्या पनि होइन भन्यापछि जो अधि दाताले दियाको घनमाल भज कयाको रैबन्दो हो भनि नीज वाडा सवैको रिस उथ्यो र राजालामाको दरवारमा गै रहरा बस्न्यालाई कुटपिट गरि कपाल फोरि धुंगाले ज्याल फोरि फेरि भित्र पसि वँठकको कुचीको कूल चढुवा सवै च्याटी दियेछ र पछी चार काजीहरूले यो कुरा हामीहरूले छिनी दिउला भनी बुझायो र उस दिन उसै फकि गयो राजालामाले पनि उसै दिन आपनु सिपाही सवै सामेल गरि बारुद गोली दि ठाउ ठाउ घाट घाटसा बस्याके थियो भज फगडा छिन्याको छैन वाडाहरूले र राजालामा क्या जान्दछ ति रैबन्दी गन्या कारिन्दाहरू हामीलाई सौपिदिन्छौ भन्या हामी मानुला भनी भन्दा रहेछ राजालामाबाट पनि मेरा मानीसलाई कुटपिट गरि कपाल फोरि मेरो बेइजत गरि दुंगाले ड्याल फोरि झुल चढुवा च्याटीदिन्या मानिस मलाई सपुर्द गरिदे भन्दा वाडाहरूले भनेछ राजालामाको ड्याल फोर्नु र झुल चढुवा च्याटनु नजान्या वापटमा हामिहरूले सुनको ड्याल सुनको चढुवा राषीदिउला त्यो हामीहरूको रैबन्दी गन्या कुल्याहाहरू हामीलाई देऊ भन्या यस कुरामा बरोबर कौसल हुँदै थियो तेसै बीचमा सिपाहीहरूलाई बारुद गोली दि पहरा ठाउ ठाउमा राष्याको छ भन्या वाडाहरूले थाहा पायो र २०।२५ जना वाडाहरूलाई मतमै गरि जाउ तिमीहरू दराउनुपर्दैन तिमीहरूको जिउमा केहि भयो भन्या हामि सात हजार वाडाको जिउ त्यागुला भनी भरोसा दी रोज रोज सहरमा घुम्न पठाउदो रहेछ वाडाहरूलाई र कसैले केहि गर्नु सक्दैन प्रभु दुनियाँहरूले भन्या यो फगडा अहिले छिनिदैन कि भन्या जस्तो कुरा गर्दैछ भेक्नु गुंवाको वाडाहरू भन्या चित्रको भारदारहरूको दाज्यूभाई र अरु वाडा भलामानिसको भाइछोराहरू वाडा भै बस्याको रहेछ र काजीहरू चार जनाले पनि तिनिहरूलाई हान्न सक्दैन भनी भन्या कुरा गर्छ राजालामाबाट र आशिवन सुदि ८ रोज २ का दिन ठाउ ठाउमा पहरा राष्याको सिपाहीहरू ता किकिदियो भनी भन्छ प्रभु कोहिले र यो कुरा छिन्या पनि गचे भन्याका गुंवाको वाडाहरू पनि सेत्या काजीको कुरामा उठ्ला भन्या जस्तो छ भनी भन्छ सेत्या काजीले र अधी नीज त्यो गुंवामा धेरै रूपैयाँ पसा पर्छ गरि गुठ राषी

वन्दोवस्त गरिदियाको छ भनी भन्छ प्रभु सेत्या काजीको कुरा भन्या ह्लासादेषी पश्चीमतर्फ ३।४ दिनको वाटोमा उसको छाप रहेछ ताहादेषी किन जानु भन्या उदि दि राष्याको रहेछ र सेत्या काजीले राजालामासित अजि लेषी मलाई हिड्यो ६ मँहा येही वसुला ६ मँहा वर्षा ताहादेषी यक दिन यही पोलाको किनारामा बस्न्या वेहोरा गरिदिया वधीया होला भन्या अजि लेषी चह्राई पठायो र राजालामाले हुँदैन भन्या जवाफ दियेछ र फेरि तेसै वेहोराको चजि लेषी छम्बालाई चह्राइ पठायेछ र त्यो कुरा राजालामाले ठाहा पायो र लौ हुन्छ अम्बालाई गुहार मागन्या भन्या वेहोरा राजालामाको मनमा पन्याको थियो उस्तै वेलासा सेत्या काजिको चाकरहरूले भन्येछ तपाईंको छ्यांजयेले ता दौलथको हिनामिना पायो भनी भनेछ र सेत्या काजिले चिठी लेषी आपनु छ्यांजयेलाई दावन पठायो र छ्यांजयेलाई भन्यो तिमिले धेरै वर्ष भयो कारवार गन्यो अब यक फेरा बहि बुकाऊ भनी भन्दा नीज छ्यांजयेले बहि बुकायेछ र अलीकती मिलेन छ र उस दिनमा जाऊ माथी गे च्या षाई वँठकमा सुत भोली कुरा गरुला भनी काजीले भन्यो र विदा भै माथी गे च्या षाई बस्दा तेसै रातमा च्यांकुस भन्याले तलाई ता भोली काजिले मान्या छ भनी सुनाई दियेछ र उसै रातमा भागी भेक्नु गुम्बामा लुकिरह्यो र सेत्या काजिले थाहा पायेछ र भेक्नु गुम्बामा हेर्न पठाउदा ताहाबाट पनि भागी कास्याल कचहरिमा गे सेत्या काजिले ता गोर्षा ... १ ... मा सालिन्दा रूपैयाँ दिन्या तले दिलायाको ता हो भनी मलाई वाट लायो भन्या वेहोराको अजि लेषी गोर्षा ... २ ... मा चह्राइ पठायोको छ अंग्रेजलाई पनी चिठी लेषी पठायोको छ भनी नीज छ्यांजयेले भन्यो भनी सेत्या काजीलाई पत्री १ कपरा मात्र राषी ह्लासादेषीन् पश्चिम-तर्फ ३।४ दिनको वाटो लगी कँद गन्याको छ भनी भन्छ नीज सेत्या काजिका अरु चाकर कारवारिलाई र धन हिनामिना पायो भनी पोल्याहरूलाई पनि इनहरूले पनी जान्याको होला भनी वाट लाई कोर्दावाजी गरेछ र पत्रि कायेल भयेन र थुनीराष्याको थियो आशिवन सुदि २ रोज ५ का दिनमा ईनहरूलाई ह्लासादेषी धपाईदियो भनी भन्छ प्रभु चिन्तर्फवाट आयाको साहेवान भन्या कैल्हँ फकि सन्या लिठांतठां भन्या जगामा अइपुग्यो भनी भन्छ यसो हो भन्या ठेगानाको कुरा सुनिदैन जान्या वुझ्याहरूसित सोधदा यसै भन्छ देष्याको भन्या होइन प्रभु अजिमा तलमाथी पन्याको माफ गरिवनस्याजावसु.....

सदा सेवक चाकर, गुलाम दारोगा राजविरसिको  
साष्टांग कोटी कोटी डंडवत् सेवा सेवा सहश्रम्

इति सम्बत् १९१८ साल मिति आश्वीन शुदी १३ रोज ५  
शुभम् ... ..

श्री महाराज  
१

श्री ५ वादशाह  
२

अजि — — — — —

उप्रान्त करुणानिधान ह्लासाका अम्बलमध्ये बाटाङ भन्ने मुलुकमा फरानसेसका पाङ्गुहरूले घर बनाइ बस्याकाहरूलाई धपाई मानिस मारि मालताल लुटपिट गन्याछन् यो बेहोरा\*\*\*१\*\*\*बाट याहाँ ह्लासाका अम्बा ४ काजीहरूलाई चिठि र स्व चिठिहरूका नकल मलाई पनि मेहर भै आउदा स्व नकलका आसये बुझी सिर चढाये येस मुद्दाका बेहोरा भीत्रसंक्षेप गरि के उत्तरा लेषता रहेछन् सो बुझि हाम्रा हजुरमा लेषि चाडै चढाइ पठाउनु भनी मर्जी भै अघि आयाको सो बेहोरामा ४ काजीहरूले अम्बासित गै यो बेहोराको विस्तार गरेछन् र अम्बाबाट\*\*\*२\*\*\*का हजुरमा यो बेहोरा नसादी म जवाफ दिन सक्दिन भन्ने जबाफ भयेछ साधक पनि हालिपठायो भन्ने सुनिन्छ हाम्रा चिन जान्या काजीहरूका साथ यहाँ अम्बाबाट चिनियां दोमासे पथायाका थिया ती दोमासेहरूले कार्तिक सुदी १३ रोज २ मा मुकाम ठिन्डपुरबाट ह्लासामा आपना घरलाई चिठि लेषि पठायाका रहेछन् यो चिठिको बेहोरा बाटामा लडाई भै बाटो बन्द हुनाले चिन जान पायेनौ ठिन्डपुरका फाफुं दर्जाकोलाई मामुलीत गादी ममारष बुझाई ई फाफुंले चिन\*\*\*२\*\*\*का हजुरमा सो मामुलितहरू बुझाई\*\*\*२\*\*\*बाट पिलवत चिज तोफा जो बस्याको ली नीज फाफुंले ठिन्डपुरमा आइ गोर्षाका काजीहरूलाई बुझाउन्याछन् तसर्थले हामीलाई ढिलो भयो माघ फागुनतिर याहाँ ठिन्डपुरबाट ह्लासातर्फ हामीहरू सर्व कुच गर्नुछौ भन्ने बेहोराको चिठि पौष महामा ह्लासा आइपुग्यो हाम्रा काजीहरूले भने विठि लेषिपठायाउनु भौ हाम्रा तोप ह्लासामा पठायाका छन् तसर्थ ति तोप साबुद भया साबुद पठाइदिनु विगू वेकम्बा भयाका अघि लेषियावमोजिमको मोल ४ काजीहरूसित

भनी पठाइ दिनु भनी लेषियाका बेहोरा यहाँ ४ काजीहरूसित भन्दा आजभोलि उत्तरा दिउला भन्दाभन्दै अरुम छेडपान भयाको छैन डुकेछेन्जो भन्ने भोटेलाई यो कुराको जो गर्नु पर्ने बेहोरामा र राजबिर दारोगासित लियाको अफिमका रूपैयां मध्ये ८१ धोजे अस्ति असोजतिर गैह्रहेछ अव हिसाबकिताव गरी वाकी जो ठहर्छ पठाइदिउला भन्छन् ड्यारुको लडाई जिति आउन्या अफिसरहरूमध्ये फुलुं काजीका दाग्यु धैबुंलाई ड्यारुको लडाई जित्येमा सुनाचादि जवाहार धेरै दवाई ली राषिछस् भनी भोट\*\*\*२\*\*\*बाट नीज धैबुनलाई र नीजका छोरा १ ईन्का कारोबार गर्नेलाई र ईन्का पछेपातका मानिस सबैलाई पौष सुदि १० रोज ७ का दिन ईनीहरू सबैलाई पकृ लगी अड्डा जग्गा जग्गा लगी नजरवन्दी गरि थुन्ने नीज धैबुनकी स्वास्नी घरमा थुग्याको छ फुलुं काजी अघिल्ला दिन ९ रोज ६ मा ह्लासादेषिन् १० दिनको बाटो तातापानी जान्छु भनी कास्येलमा बिदा भै गैरहेछन् ये सुदि १२ रोज ३ का दिन ३ काजीहरू नीज धैबुनका घर गै मालतास ताजायेत गन्या घोडा षन्वरहरू लामाराजाका तवेलामा पुन्याया यो बेहोरामा येस्ता रितले कृपया अव इनीहरूलाई येसो हुन्छ भन्ने तहकीयाउ भयाको छैन तहकीयात भयापछि लेषि विन्ति चढाउला सेवकको अर्जीका बेहोरामा घटबड पन्याको होला छेमा राषिवकस्या-जावस् शुभमस्तु भमम् - - - - -

-1-

स्वस्ति श्री ५ चीन वादसाहका हुकुमले भोट ह्लासामा वसि काजकाम गर्नु श्रीटुचाङ ताठीन श्री ३ मान्तरिन अम्बा तथा श्री ३ टुचाङ ताठीन श्री ३ इन्तारिन अम्बा दुवै अम्बाले गोर्षाका पगरि कपतान चन्द्रमान कार्कि-लाई पठायाका पत्रम् उप्रान्त हामि ताठिनबाट पठायाको दस्पत तिमि कप्तानले मानि काम गन्याछौ यो साल पौष महीनाका २५ दीनमा तिमि कप्तानले विन्ति गन्याका पत्रमा लेष्याको अर्थ उप्रान्त १९१७ साल श्रावण वदी ८ रोज ४ का दिन डिगर्चामा गोर्षाका रैयत रणविर राइटर र मन्दुं मुसलमानको रैसम किन्दा वेचदाका कुरामा निज गोर्षाको रैयत रणविर राइटरलाई डिगर्चाका फापुनले सिक्रीले वाधी यामनमा लगी पांस्येले कुटेका कुरामा हामी कपतानले श्री वडा २ अम्बाका हजुरमा अजि विन्ति जाहेर

गन्याको हो सोही वेहोरामा नेपालवाट मलाई चिठि आयो भोटसरकार र गोर्षासरकारका रैयतको क्कगडा पर्दा दुवैतरफका भारदार वसि जस्ताको तस्तो निसाप गरि छिनु भन्या भोटसरकार र गोर्षासरकारको लडाई भै घावन्दोवस्त भयापछि लेषियाका सातौ अहदमा छ गोर्षाको रैयत रणविर डिगर्चाको मुट्टु मुसलमानको क्कगडा भयाका मुद्दामा त्यो मुसलमान नेपालको हो भन्या तिमिले मात्रै निसाप हेरनु भोटसरकारको रैयत त्यो मुसलमान हो भन्या भोटका भारदार र तिमि वसि निसाप हेर्नुपछै गोर्षाका भारदार नराषि आपना भुनासिवले सिक्रीले बाधि पांसे ठोकि वासका षवटाले ५० फेरा गोर्षाको रैयत रणविरलाई डिगर्चाका फापुनले कुटनु बहुत वेमुनासिव हो अहद नाधि अर्ध्यालि गन्या फापुनलाई सजाइ हुनुपन्या हो भनि श्रीवडा अम्बाका हजुरमा विग्ति गरि ज्ये जवाफ हुन्छ श्रीवडा अम्बावाट जवःप भयावमोजिम याहां अजि लेषि पठाउन्या काम गर भन्या मलाई चिठि आयो र श्री वडा अम्बाका हजुरमा अजि हामि कप्तानले चढायाको हो येसको उत्तर अति सिछे वक्सेवमोजिम सोहिमाफिक नेपालमा अजि लेषि पठाउदा हुँ भन्या वेहोरा लेषि आउदा हामी ताठिनले विचार गरि अघी डिगर्चाका फापुनले हामी ताठिनवाट पठायाको दस्षत मानि फेरि विग्ति गरि पठायाको पत्रमा लेष्याको वेहोरा डिगर्चा झुपुन र नेवारका पगरि मुसलमानका पगरिहरू वसि सोखी निसाप गरि मंठु षाजिलःई सये फेरा कुटिसक्यापछि डड तिराई राइटरलाई घाउ पोसाउनी

हजार मोहर दियू २ तरफको चित्त बुझाई येस काममा हामि मिल्थी दुवै सामेल छी भन्या वेहोराको हामी २ तरफले मुचुल्का लेषिदियू भन्या विस्तार लेषि आउदा हामी ताठिनले उत्तीषेरे सोहिवमोजिम तिमि कपतानले मान्नुपछै भनि दस्षत लेषि पठायाको हो गोर्षा र भोट २ पट्टिको सलाह मिलापत्र नाधी काम गन्या ति डिगर्चाका फापुनलाई सजाये गर भनि दस्षत लेषि पठायाको छ फेरि हाडफोन ६ सालमा गोर्षा र भोट २ पट्टिको घा मिलापत्र गरि मिलापत्रमा चिनिया र भोटे जो भयाका भारदारहरूले यो वन्दोवस्तको डडा हेरि जाहेर गर भनि चिठि लेषि पठायाको छ डडा पनि यांहां छदैछ आज तिमि कपतानलाई नेपालवाट सोधवुछ गर भनि चिठि लेषि आयेछ सोहि वेहोराको अजि हामि ताठिन यामनमा चढायौ येस कामको उत्तरा अजि सिक्षे वक्स्याजवस् भनि लेषि पठायाका कुरालाई तस निमित्त यो दस्षत तिमि कपतान चन्द्रमान कार्किले मान्नुपछै अस्ति हामि ताठिनवाट तिमि कपतानलाई पठायाको दस्षतमा लेष्याको मन्टु षाजि र राइटरको क्कगडा भयाका किन्चित् कुरामा नेपालका पगरि मुसलमानका पगरि भोटका पगरिहरू वसि काम छिनिसक्याको अर्थ तिमि कपतानले सोहिमाफिकको अजि लेषि नेपाल पठाउन्या काम गर तसर्थ यो दस्षत लेषि पठायाको हो तिमि कपतानले मान्नुपछै इति श्री हडफोन १० साल ११ मैनाका २७ दीन जादा मुकाम ह्लासा यामन शुभम् ... ..